

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

10 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică – Directiva 92/43/CEE – Articolul 12 alineatul (1) – Sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale – Anexa IV – *Canis lupus* (lupul) – Articolul 16 alineatul (1) litera (e) – Derogare care permite prelevarea anumitor specimene, în număr limitat – Vânătoare în scopul gestionării – Evaluare a stadiului de conservare a populațiilor speciei vizate”

În cauza C-674/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda), prin decizia din 28 noiembrie 2017, primită de Curte la 1 decembrie 2017, în procedura inițiată de

Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola Pohjois-Savo – Kainuu ry

cu participarea:

Risto Mustonen,

Kai Ruhanen,

Suomen riistakeskus,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a doua, și domnul C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 ianuarie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola Pohjois-Savo – Kainuu ry, de S. Kantinkoski și de L. Iivonen;
- pentru M. Ruhanen, de P. Baarman, asianajaja;
- pentru Suomen riistakeskus, de S. Härkönen, în calitate de agent;

* Limba de procedură: finlandeza.

- pentru guvernul finlandez, de J. Heliskoski, în calitate de agent;
- pentru guvernul danez, de J. Nymann-Lindegren, de M. Wolff și de P. Ngo, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz, de H. Shev, de J. Lundberg și de H. Eklinder, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Huttunen și de C. Hermes, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 mai 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 16 alineatul (1) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri inițiate de Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola Pohjois-Savo – Kainuu ry (denumită în continuare „Tapiola”), în legătură cu legalitatea unor decizii ale Suomen riistakeskus (Oficiul Finlandez pentru Fauna Sălbatică, denumit în continuare „oficiul”) prin care se acordă derogări pentru vânătoarea de lupi.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 1 din Directiva habitate, intitulat „Definiții”, are următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

[...]

- (i) stadiul de conservare a unei specii înseamnă efectul unui ansamblu de factori care influențează specia respectivă, putând afecta aria de extindere naturală pe termen lung a speciei și abundența populației acesteia pe teritoriul prevăzut la articolul 2.

Stadiul de conservare este considerat «corespunzător» dacă:

- datele de dinamică a populației pentru specia respectivă indică faptul că specia se menține pe termen lung ca element viabil al habitatelor sale naturale

și

- aria de extindere naturală a speciei nu se reduce și nici nu amenință să se reducă în viitorul apropiat

și

- specia dispune și este foarte probabil că va continua să dispună de un habitat suficient de extins pentru a-și menține populația pe termen lung;

[...]”

4 Articolul 2 din această directivă prevede:

„(1) Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

(2) În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.

(3) Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.”

5 Articolul 12 alineatul (1) din directiva menționată are următorul cuprins:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) în aria lor de extindere [naturală], interzicând:

- (a) orice formă de capturare sau ucidere deliberată a specimenelor din aceste specii în natură;
- (b) perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadei de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;
- (c) distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;
- (d) deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.”

6 Articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate prevede:

„Statele membre pot deroga de la dispozițiile articolelor 12, 13, 14 și 15 literele (a) și (b), cu condiția ca derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală și în măsura în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

- (a) pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;
- (b) pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;
- (c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;
- (d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau pentru reintroducerea anumitor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv propagarea artificială a plantelor;

(e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criteriile selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.”

- 7 Printre speciile de animale „de importanță comunitară care au nevoie de protecție strictă”, a căror listă este cuprinsă în anexa IV litera (a) la aceeași directivă, figurează, printre altele, „*Canis lupus* [lupul] (cu excepția [...] populațiilor[or] din Finlanda din cadrul ariei de gestionare a renilor, astfel cum este definită la alineatul (2) din Legea finlandeză nr. 848/90 din 14 septembrie 1990 cu privire la gestionarea renilor)”.

Dreptul finlandez

- 8 Conform articolului 37 al treilea paragraf din metsästyslaki (615/1993) (Legea privind vânatoarea 615/1993) din 28 iunie 1993, astfel cum a fost modificată prin Legea 159/2011 din 18 februarie 2011 (denumită în continuare „Legea privind vânatoarea”), lupul este plasat sub un regim de protecție permanentă.
- 9 Potrivit articolului 41 primul paragraf din această lege, oficiul poate acorda autorizația de derogare de la protecția prevăzută la articolul 37 din legea menționată, sub rezerva respectării condițiilor prevăzute la articolele 41a-41c din legea menționată. Articolul 41 al patrulea paragraf din aceeași lege precizează că, prin decret guvernamental, se pot stabili normele specifice privind procedura care trebuie urmată la acordarea unei derogări, dispozițiile de care trebuie să fie însoțită derogarea, declararea prelevărilor efectuate pe baza derogării, durata derogării și aprecierea condițiilor de acordare a derogării și, de asemenea, se pot prevedea datele la care este posibilă derogarea de la protecția prevăzută la articolul 37. Potrivit articolului 41 al cincilea paragraf din Legea privind vânatoarea, numărul anual de prelevări efectuate în temeiul derogărilor poate fi limitat. Prin ordin al Ministerului Agriculturii și Pădurilor se pot stabili normele specifice, în special în ceea ce privește cantitatea maximă de prelevări autorizate.
- 10 Articolul 41a al treilea paragraf din Legea privind vânatoarea, care transpune în ordinea juridică finlandeză articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate, prevede următoarele:

„În condiții de strictă supraveghere, după criteriile selective și la un nivel limitat, se poate acorda de asemenea o derogare în privința lupului, a ursului, a vidrei și a linxului pentru capturarea sau uciderea anumitor exemplare.”

- 11 Decretul guvernamental (452/2013), adoptat în temeiul articolului 41 al patrulea paragraf și al articolului 41a al patrulea paragraf din Legea privind vânatoarea, indică, la articolul 3 primul paragraf punctul 1, că o derogare precum cea prevăzută la articolul 41a al treilea paragraf din această lege poate fi acordată pentru capturarea sau pentru uciderea lupilor în zona de gestionare a renilor între 1 octombrie și 31 martie și, în restul țării, între 1 noiembrie și 31 martie și precizează, la articolul 4 al treilea paragraf, că o astfel de derogare nu trebuie să fie acordată decât pentru vânatoarea în zone în care specia vizată este larg răspândită.
- 12 Ordinul (1488/2015) al Ministerului Agriculturii și Pădurilor, adoptat, pentru anul cinegetic 2015-2016, în temeiul articolului 41 al cincilea paragraf din Legea privind vânatoarea, a stabilit la 46 numărul maxim de specimene de lup a căror prelevare putea fi autorizată în afara zonei de creștere a renilor, în temeiul derogărilor vizate la articolul 41a al treilea paragraf din această lege. Prin ordin al aceluiași minister (1335/2016), adoptat pentru anii cinegetici 2016-2018, a fost fixat la 53, pentru fiecare dintre acești doi ani, numărul maxim de specimene de lup a căror prelevare poate fi autorizată în afara zonei de gestionare a renilor, în temeiul derogărilor prevăzute la articolul 41 primul paragraf din respectiva lege.

- 13 La 22 ianuarie 2015, Ministerul Agriculturii și Pădurilor a adoptat un nou plan de gestionare a populației de lupi în Finlanda, pe baza rezultatelor unei evaluări a evoluției politicii naționale în privința carnivorelor mari (denumit în continuare „planul de gestionare a lupilor”). Potrivit acestui plan, al cărui obiectiv este reprezentat de stabilirea și de menținerea populației de lupi într-un stadiu de conservare corespunzător, efectivul minim al unei populații de lupi capabile să supraviețuiască a fost estimat la 25 de cupluri reproducătoare. De asemenea, reiese că gestionarea populațiilor de lupi în Finlanda este sortită eșecului dacă nu se ține seama de necesitățile persoanelor care trăiesc și lucrează pe teritoriile haitelor, în special având în vedere acceptarea socială în creștere a vânătorii ilegale a lupilor în anumite împrejurări. Obiectivul derogărilor în scopul gestionării este asigurarea existenței haitei locale, favorizând coexistența lupilor și a oamenilor. În această optică, se au în vedere intervenția împotriva unor specimene care produc pagube și, astfel, prevenirea uciderii ilegale a lupilor.
- 14 Planul de gestionare a lupilor se bazează pe principiul unei gestionări la nivel local a populației de lupi, haită cu haită. Astfel, pentru a asigura viabilitatea unei haite de lupi, derogarea acordată de oficiu în aplicarea articolului 41a al treilea paragraf din Legea privind vânătoarea trebuie să fie însoțită de o selecție a speciimenelor care trebuie vâdate. Vânătoarea trebuie să vizeze un specimen tânăr din haită, astfel încât impactul probabil asupra viabilității haitei să fie cel mai redus posibil. Trebuie să fie selecționat ca țintă specimenul care produce pagube sau daune persoanelor care locuiesc pe teritoriul lupilor sau proprietăților lor.
- 15 În sfârșit, derogările trebuie să privească zone în care specia este larg răspândită și nu trebuie să depășească limita numărului de prelevări stabilită prin ordinul Ministerului Agriculturii și Pădurilor.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Prin două decizii din 18 decembrie 2015, oficiul a acordat domnului Risto Mustonen și, respectiv, domnului Kai Ruhanen derogări, în aplicarea articolului 41 și a articolului 41a al treilea paragraf din Legea privind vânătoarea, pentru uciderea unui număr total de 7 lupi în perioada cuprinsă între 23 ianuarie și 21 februarie 2016 în regiunea Pohjois-Savo (Finlanda). Prima decizie autoriza uciderea a doi lupi pe teritoriul haitei din Juudinsalo (Finlanda) și a altor doi pe teritoriul situat între Sukeva (Finlanda) și Laakajärvi (Finlanda), iar a doua, uciderea unui lup pe teritoriul haitei din Vieremä-Kajaani-Sonkajärvi (Finlanda) și a doi lupi pe teritoriul haitei din Kiuruvesi-Vieremä (Finlanda).
- 17 Oficiul și-a motivat deciziile făcând referire la dispozițiile legale aplicabile, precum și la planul de gestionare, descriind alcătuirea haitelor vizate și invocând daunele provocate de lupi câinilor și neliniștea populațiilor locale. Acesta a precizat că protecția riguroasă întemeiată pe acordarea de derogări numite „în cadrul prevenirii prejudiciilor” nu a permis atingerea obiectivelor descrise în planul de gestionare precedent. Astfel, în opinia oficiului, obiectivul derogărilor acordate în cadrul gestionării populației de lupi era instituirea unei abordări legale de gestionare a acestei populații, care să permită intervenția împotriva unor specimene care produc daune, prevenind în același timp uciderea ilegală.
- 18 Oficiul a subliniat că nu exista, în zonele vizate, o soluție mai satisfăcătoare decât cea de a acorda derogările menționate și a adăugat că natura selectivă și restrânsă a vânătorii se concretiza prin limitele geografice și cantitative fixate în decizii, precum și prin respectarea metodei de vânătoare prevăzute de acestea.
- 19 Oficiul a indicat de asemenea că trebuia să se evite uciderea unui mascul dominant, precum și a unui specimen căruia i s-a aplicat un dispozitiv de marcaj. Acesta recomandă destinatarilor deciziilor menționate să își orienteze vânătoarea spre specimene tinere sau care produc prejudicii și preciza că,

în cazul în care, ulterior adoptării acestor decizii, haitele și speciile erau afectate, înainte de începerea vânătorii autorizate, de o mortalitate constatată de autorități, această circumstanță trebuia să fie luată în considerare pentru a reduce, în termeni cantitativi, întinderea autorizării.

- 20 Tapiola, o asociație finlandeză de protecție a mediului, a introdus acțiuni împotriva acestor două decizii ale oficiului la Itä-Suomen hallinto-oikeus (Tribunalul Administrativ al Finlandei Orientale, Finlanda). Prin deciziile din 11 februarie 2016, această instanță a declarat aceste acțiuni inadmisibile, pentru motivul că Tapiola nu avea calitate procesuală activă în speță.
- 21 Prin Ordonanța din 29 mai 2017, Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda) a anulat deciziile Itä-Suomen hallinto-oikeus (Tribunalul Administrativ al Finlandei Orientale) și a examinat acțiunile introduse de Tapiola.
- 22 Instanța de trimitere subliniază că lupul este o specie grav amenințată în Finlanda. Numărul de lupi ar fi variat considerabil în cursul ultimilor ani, probabil din cauza braconajului. În măsura în care derogările care permit uciderea lupilor în cadrul vânătorii numite „de gestionare a populației” sunt acordate pentru o zonă determinată, aceasta ridică printre altele problema dacă stadiul de conservare a unei specii trebuie să fie apreciat, pentru acordarea unei astfel de derogări în temeiul articolului 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate, în raport cu această zonă sau cu întregul teritoriu al statului membru. Aceasta ridică de asemenea problema în ce măsură astfel de derogări pot fi justificate prin reducerea braconajului și care este influența, în această privință, a faptului că ele se înscriu în cadrul unui plan de gestionare național și al unei reglementări naționale care stabilește un număr maxim de specimene susceptibile de a fi capturate în fiecare an pe teritoriul național. Ea solicită în plus clarificări în privința incidenței dificultăților referitoare la controlul braconajului, în cadrul analizei existenței unei soluții alternative satisfăcătoare la uciderea lupilor. În sfârșit, ea urmărește să afle dacă dorința de a evita producerea unor daune câinilor și de a spori sentimentul general de siguranță al populațiilor care locuiesc pe teritoriul în cauză intră printre motivele susceptibile de a justifica aplicarea derogării menționate.
- 23 În aceste condiții, Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Modul de redactare a articolului 16 alineatul (1) litera (e) din [Directiva habitate] permite acordarea pe baza cererilor unor vânători individuali a derogărilor limitate la o anumită regiune pentru așa-numita «vânătoare în scopul gestionării efectivelor» (denumită în continuare «vânătoare în scopul gestionării»)?
- Pentru aprecierea acestei probleme, este relevant că la exercitarea puterii de apreciere în cadrul deciziei privind derogările se au în vedere planul național de gestionare a populației și numărul maxim de specimene, stabilit prin decret, care pot fi capturate în fiecare an pe teritoriul statului membru pentru care pot fi acordate derogări?
 - În cadrul acestei aprecieri, pot fi avute în vedere și alte elemente precum scopul, prevenirea pagubelor referitoare la câini și sporirea sentimentului general de siguranță?
- 2) Faptul că, pentru prevenirea braconajului, nu există nicio altă alternativă satisfăcătoare în sensul articolului 16 alineatul (1) din [Directiva habitate] poate constitui temei pentru acordarea derogărilor pentru vânătoarea în scopul gestionării, în sensul primei întrebări preliminare?
- Dificultățile practice de control al braconajului pot fi avute în vedere în acest caz?
 - Scopul de a preveni daunele asupra câinilor și sporirea sentimentului general de siguranță pot fi eventual relevante pentru aprecierea problemei dacă există o altă soluție satisfăcătoare?

- 3) Cum trebuie evaluată condiția prevăzută la articolul 16 alineatul (1) din directivă, referitoare la stadiul de conservare a speciilor, în cadrul acordării derogărilor limitate la o anumită regiune?
- Stadiul de conservare a populațiilor unei specii trebuie evaluat atât în raport cu o anumită zonă, cât și cu întregul teritoriu al statului membru sau în raport cu o arie de extindere mai mare a speciei respective?
 - Este posibil să fie îndeplinite condițiile pentru acordarea unor derogări, prevăzute la articolul 16 alineatul (1) din [Directiva habitate], cu toate că, dintr-o evaluare adecvată, rezultă că stadiul de conservare a populațiilor unei specii nu este corespunzător în sensul [acestei] directive?
 - În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea precedentă, care este situația în care acest lucru este posibil?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 24 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că se opune adoptării unor decizii care acordă derogări de la interdicția de ucidere deliberată a lupului, prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) coroborat cu anexa IV litera (a) la această directivă, în cadrul vânătorii în scopul gestionării, având ca obiectiv lupta împotriva braconajului.
- 25 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Directiva habitate, obiectul directivei este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul european al statelor membre. În plus, potrivit articolului 2 alineatele (2) și (3) din această directivă, măsurile adoptate în temeiul acesteia urmăresc să asigure menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de interes pentru Uniunea Europeană și țin seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.
- 26 Articolul 12 alineatul (1) literele (a) și (d) din Directiva habitate impune statelor membre să ia măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) la această directivă în aria lor de extindere, interzicând orice formă de capturare sau de ucidere deliberată a speciilor din aceste specii în natură, precum și deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă [Hotărârea din 17 aprilie 2018, Comisia/Polonia (Forêt de Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, punctul 230].
- 27 Respectarea acestei dispoziții impune statelor membre nu doar să creeze un cadru legislativ complet, ci și să pună în aplicare măsuri concrete și specifice de protecție. De asemenea, sistemul de protecție riguroasă presupune adoptarea unor măsuri coerente și coordonate, cu caracter preventiv. Un astfel de sistem de protecție riguroasă trebuie să permită, așadar, să se evite în mod efectiv capturarea sau uciderea deliberată în natură, precum și deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă ale speciilor de animale enumerate la litera (a) din anexa IV la Directiva habitate [Hotărârea din 17 aprilie 2018, Comisia/Polonia (Pădurea Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, punctul 231 și jurisprudența citată].
- 28 Deși articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate permite statelor membre să deroge de la dispozițiile articolelor 12-14 și ale articolului 15 literele (a) și (b) din aceasta, o derogare adoptată în acest temei este supusă, în măsura în care permite acestor state membre să nu își îndeplinească obligațiile pe care le implică sistemul de protecție riguroasă a speciilor naturale, condiției ca o altă soluție satisfăcătoare să nu existe și ca această derogare să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală.

- 29 Este necesar să se constate că aceste condiții privesc ansamblul ipotezelor vizate la articolul 16 alineatul (1) din directiva menționată.
- 30 De asemenea, este important să se sublinieze că articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate, care definește în mod precis și exhaustiv condițiile în care statele membre pot deroga de la articolele 12-14, precum și de la articolul 15 literele (a) și (b) din aceasta, constituie o excepție de la sistemul de protecție prevăzut de directiva menționată, care trebuie să fie interpretat în mod restrictiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 octombrie 2005, Comisia/Regatul Unit, C-6/04, EU:C:2005:626, punctul 111, precum și Hotărârea din 10 mai 2007, Comisia/Austria, C-508/04, EU:C:2007:274, punctele 110 și 128) și care atribuie autorității care ia decizia sarcina probei existenței condițiilor cerute pentru fiecare derogare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții, C-60/05, EU:C:2006:378, punctul 34).
- 31 Pe de altă parte, trebuie să se noteze că specia *canis lupus*, denumită la nivel comun „lup”, figurează printre speciile de animale „de importanță comunitară care au nevoie de protecție strictă”, a căror listă este cuprinsă în anexa IV litera (a) la Directiva habitate, cu excepția, printre altele, a „populațiilor[or] din Finlanda din cadrul ariei de gestionare a renilor [...]”.
- 32 În sfârșit, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 40 din concluziile sale, noțiunea de „prelevare”, în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate, trebuie să fie interpretată în sensul că include atât capturarea, cât și uciderea unor specimene din speciile vizate, astfel încât această dispoziție poate, în principiu, să servească drept temei pentru adoptarea de derogări care vizează, printre altele, să permită uciderea unor specimene din speciile vizate în anexa IV litera (a) la directiva menționată cu respectarea condițiilor specifice prevăzute de aceasta.
- 33 În lumina acestor considerații introductive trebuie examinate întrebările instanței de trimitere.
- 34 În ceea ce privește, în primul rând, obiectivul vizat de o derogare acordată în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate, este necesar să se arate că, deși literele (a)-(d) ale acestei dispoziții explicitează, pentru fiecare dintre derogările pe care le prevede, obiectivele urmărite, și anume interesul de a proteja fauna și flora sălbatică și de a conserva habitatele naturale [litera (a)], evitarea daunelor grave [litera (b)], interesul sănătății și siguranței publice, precum și interesul public major [litera (c)], cercetarea și educația, repopularea și reintroducerea anumitor specii [litera (d)], situația nu este aceeași în ceea ce privește litera (e) a dispoziției menționate, aceasta neprecizând obiectivul urmărit prin derogarea aferentă.
- 35 Pe de altă parte, derogările întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate trebuie să răspundă unor condiții suplimentare în raport cu cele prevăzute la articolul 16 alineatul (1) literele (a)-(d) din această directivă. Ele permit, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV la directiva menționată, în număr limitat și stabilit.
- 36 Articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate nu poate constitui, așadar, un temei juridic general pentru acordarea derogărilor de la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, fără a lipsi celelalte ipoteze prevăzute la articolul 16 alineatul (1) din directiva menționată și respectivul sistem de protecție strictă de efectul lor util.
- 37 În consecință, obiectivul unei derogări întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate nu poate, în principiu, să se confunde cu obiectivele derogărilor întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) literele (a)-(d) din această directivă, astfel încât prima dispoziție nu poate servi drept temei pentru adoptarea unei derogări decât în cazurile în care celelalte dispoziții nu sunt pertinente.

- 38 În orice caz, derogările acordate în temeiul articolului 16 alineatul (1) din directiva menționată nu trebuie, considerate global, să producă efecte contrare obiectivelor urmărite de aceasta, astfel cum sunt amintite la punctul 25 din prezenta hotărâre.
- 39 În speță, reiese din cererea de decizie preliminară că derogările în discuție în litigiul principal, la fel ca și planul de gestionare a lupilor în cadrul căruia se înscriau, urmăreau obiectivul care consta în reducerea braconajului. Prevenirea daunelor produse câinilor și sporirea sentimentului general de siguranță al persoanelor care locuiesc în apropierea zonelor ocupate de lupi erau prezentate ca fiind motive relevante în această privință și strâns legate de acest obiectiv, în măsura în care realizarea lor trebuia să contribuie, în opinia oficiului, la creșterea „toleranței sociale” a populațiilor omenești locale față de lup și, în consecință, la diminuarea vânării ilegale.
- 40 În plus, reiese dintr-o întrebare adresată de Curte în ședință că planul de gestionare a lupilor aprobat în cursul anului 2015 cuprindea măsuri și proiecte pentru atingerea unui stadiu de conservare corespunzător al acestei specii și că autorizarea vânării de lupi în scopul gestionării avea drept obiectiv creșterea bunăvoinței locuitorilor față de lup și, pe cale de consecință, reducerea braconajului.
- 41 Astfel, trebuie amintit că obiectivele invocate în susținerea unei derogări trebuie să fie definite în mod clar, precis și susținut în decizia de derogare. Astfel, o derogare întemeiată pe articolul 16 alineatul (1) din această directivă poate constitui numai o aplicare concretă și punctuală pentru a răspunde unor cerințe și situații specifice (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții, C-60/05, EU:C:2006:378, punctul 34, precum și Hotărârea din 11 noiembrie 2010, Comisia/Italia, C-164/09, nepublicată, EU:C:2010:672, punctul 25).
- 42 În această privință, este necesar să se arate, în primul rând, că reiese din conținutul deciziilor de derogare în discuție în litigiul principal și în special din planul de gestionare în care se înscriu că braconajul constituia, în raport cu obiectivul Directivei habitate, o provocare importantă pentru conservarea speciilor amenințate. Instanța de trimitere precizează, în această privință, că numărul de lupi din Finlanda a fluctuat considerabil de-a lungul anilor și presupune că aceste variații sunt legate de braconaj, care, având în vedere statutul amenințat al lupului, reprezenta un risc pentru conservarea acestuia. Pe de altă parte, în ședință, atât oficiul, cât și guvernul finlandez au confirmat că lupta împotriva braconajului urmărea ca obiectiv final conservarea speciei vizate.
- 43 Lupta împotriva braconajului poate fi astfel invocată ca metodă care contribuie la menținerea sau la readucerea într-un stadiu de conservare corespunzător a speciei vizate și, prin urmare, ca obiectiv acoperit de articolul 16 alineatul (1) litera (e) din această directivă.
- 44 În al doilea rând, în ceea ce privește aptitudinea derogărilor adoptate în temeiul articolului 16 alineatul (1) litera (e) din directiva menționată de a atinge obiectivul urmărit, trebuie să se sublinieze că, în măsura în care derogările în discuție în litigiul principal proveneau dintr-un experiment care urmărea să verifice dacă o autorizare limitată a vânătorii legale putea contribui la reducerea braconajului și, *in fine*, la ameliorarea stadiului de conservare a populației de lupi, aptitudinea lor de a atinge aceste obiective, în împrejurările în care s-a solicitat acordarea lor, era înconjurată de incertitudini la momentul adoptării lor de către oficiu.
- 45 Într-un astfel de context, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 62 din concluziile sale, revine autorității naționale sarcina de a susține, pe baza unor date științifice riguroase, inclusiv, dacă este cazul, a datelor comparative referitoare la consecințele vânătorii în scopul gestionării asupra stadiului de conservare a lupului, ipoteza potrivit căreia autorizarea vânătorii în scopul gestionării este realmente susceptibilă să reducă vânătoarea ilegală, și aceasta într-o măsură în care s-ar exercita un efect pozitiv net asupra stadiului de conservare a populației de lupi, ținând seama de numărul de derogări prevăzute și de estimările cele mai recente ale numărului de prelevări ilegale.

- 46 În speță, oficiul susține că ar fi demonstrat că vânatoarea în scopul gestionării este de natură să reducă braconajul, ceea ce contestă Tapiola și Comisia Europeană. Instanța de trimitere, în ceea ce o privește, arată că nicio dovadă științifică nu permitea să se concluzioneze că vânatoarea legală a unei specii protejate determină scăderea braconajului într-o asemenea măsură încât, global, ar avea un efect pozitiv asupra stadiului de conservare a lupului. Astfel, ar reveni instanței menționate sarcina de a stabili în mod definitiv, având în vedere considerațiile ce precedă, aptitudinea derogărilor acordate în cadrul vânătorii în scopul gestionării de a-și atinge obiectivul de luptă împotriva braconajului în interesul protecției speciei și respectarea de către oficiu a obligațiilor sale în această privință.
- 47 În al doilea rând, nu poate fi acordată o derogare în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate atunci când obiectivul urmărit de această derogare poate fi atins printr-o altă soluție satisfăcătoare, în sensul acestei dispoziții. Astfel, o asemenea derogare nu poate interveni decât în măsura în care nu există o alternativă care să permită atingerea obiectivului urmărit în mod satisfăcător, cu respectarea interdicțiilor prevăzute de directiva menționată.
- 48 În speță, este necesar să se considere că simpla existență a unei activități ilegale precum braconajul sau dificultățile de care se lovește punerea în aplicare a controlului acesteia nu pot fi suficiente pentru a scuti un stat membru de obligația sa de a garanta protecția speciilor protejate în temeiul anexei IV din Directiva habitate. Într-o asemenea situație, dimpotrivă, îi revine sarcina de a privilegia controlul strict și eficace al acestei activități ilegale, pe de o parte, și instituirea unor mijloace care nu implică nerespectarea interdicțiilor stabilite în temeiul articolelor 12-14, precum și al articolului 15 literele (a) și (b) din această directivă, pe de altă parte.
- 49 În plus, trebuie să se arate că articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate impune statelor membre să prezinte o motivare precisă și adecvată privind absența unei alternative satisfăcătoare care să permită atingerea obiectivelor invocate în susținerea derogării în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2007, Comisia/Finlanda, C-342/05, EU:C:2007:341, punctul 31).
- 50 Această obligație de motivare nu este îndeplinită atunci când decizia de derogare nu cuprinde nici o mențiune referitoare la inexistența unei alte soluții satisfăcătoare, nici o trimitere la rapoartele tehnice, juridice și științifice relevante în această privință (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 octombrie 2003, Ligue pour la protection des oiseaux și alții, C-182/02, EU:C:2003:558, punctul 14, precum și Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, punctele 50 și 51).
- 51 Având în vedere cele ce precedă, revine autorităților naționale competente, în contextul autorizării derogărilor precum cele în discuție în litigiul principal, sarcina de a stabili că, ținând seama în special de cele mai bune cunoștințe științifice și tehnice relevante, precum și în lumina împrejurărilor legate de situația specifică în discuție, nu există nicio altă soluție satisfăcătoare care să permită atingerea obiectivului urmărit cu respectarea interdicțiilor prevăzute în Directiva habitate.
- 52 În speță, decizia de trimitere nu conține niciun element care să indice că oficiul ar fi demonstrat că unicul mijloc de a atinge obiectivul invocat în susținerea derogărilor în scopul gestionării consta în autorizarea, în temeiul articolului 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate, a unui anumit nivel de vânatoare în scopul gestionării lupului.
- 53 Prin urmare, rezultă că deciziile care permit derogări precum cele în discuție în litigiul principal nu îndeplinesc cerința de motivare precisă și adecvată referitoare la absența unei alte soluții satisfăcătoare care să permită atingerea obiectivului invocat, amintită la punctul 49 din prezenta hotărâre, confirmare care intră totuși în sarcina instanței de trimitere.
- 54 În al treilea rând, este necesar să se asigure că derogarea în cauză nu încalcă condiția prevăzută la articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate, potrivit căreia această derogare nu poate să afecteze negativ „menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală”.

- 55 Astfel, stadiul de conservare corespunzător a populațiilor menționate în aria lor de extindere naturală este o condiție necesară și prealabilă acordării derogărilor pe care le prevede articolul 16 alineatul (1) menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 mai 2007, Comisia/Austria, C-508/04, EU:C:2007:274, punctul 115).
- 56 În această privință, trebuie amintit că articolul 1 litera (i) din Directiva habitate califică un stadiu de conservare ca fiind corespunzător atunci când, în primul rând, datele de dinamică a populației pentru specia respectivă indică faptul că specia se menține pe termen lung ca element viabil al habitatelor sale naturale, în al doilea rând, aria de extindere naturală a speciei nu se reduce și nici nu amenință să se reducă în viitorul apropiat și, în al treilea rând, specia dispune și este foarte probabil că va continua să dispună de un habitat suficient de extins pentru a-și menține populația pe termen lung.
- 57 O derogare în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate trebuie astfel să fie întemeiată pe criterii definite așa încât să asigure conservarea dinamicii și a stabilității sociale a speciei vizate pe termen lung.
- 58 În consecință, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 79-82 din concluziile sale, la aprecierea acordării unei derogări întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) menționat, revine autorității naționale competente sarcina de a determina, în special la nivel național sau, dacă este cazul, la nivelul regiunii biogeografice vizate atunci când frontierele acestui stat membru străbat mai multe regiuni biogeografice sau, în plus, dacă aria de extindere naturală a speciei o impune și, în măsura posibilului, pe plan transfrontalier, mai întâi stadiul de conservare a populațiilor speciilor vizate și, ulterior, impactul geografic și demografic pe care derogările avute în vedere le pot produce asupra acestuia.
- 59 În plus, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 83 din concluziile sale, evaluarea impactului unei derogări la nivelul teritoriului unei populații locale este, în general, necesară pentru a determina impactul său asupra stării de conservare a populației în cauză la o scară mai mare. Astfel, în măsura în care o asemenea derogare trebuie, în conformitate cu considerațiile amintite la punctul 41 din prezenta hotărâre, să răspundă unor cerințe precise și unor situații specifice, consecințele unei astfel de derogări sunt în general resimțite cel mai rapid în zona locală vizată de aceasta. Pe de altă parte, astfel cum reiese din dosarul de care dispune Curtea, stadiul de conservare a unei populații la scară națională sau biogeografică depinde și de impactul cumulativ al diferitor derogări care afectează zonele locale.
- 60 În schimb, contrar celor pretinse de oficiu, nu se poate admite luarea în considerare, în scopul acestei evaluări, a părții din aria de extindere naturală a populației vizate care se extinde pe anumite părți ale teritoriului unui stat terț, care nu este ținut de obligațiile de protecție riguroasă a speciilor de interes pentru Uniune.
- 61 Prin urmare, o asemenea derogare nu poate fi adoptată decât fără să se fi evaluat stadiul de conservare a populațiilor speciei vizate și impactul pe care derogarea avută în vedere este susceptibilă să îl aibă asupra acestuia la nivel local, precum și la nivelul teritoriului acestui stat membru sau, dacă este cazul, la nivelul regiunii biogeografice vizate atunci când frontierele acestui stat membru străbat mai multe regiuni biogeografice sau, în plus, dacă aria de extindere naturală a speciei o impune și, în măsura posibilului, pe plan transfrontalier.
- 62 Având în vedere întrebările instanței de trimitere, trebuie să se adauge în plus, *primo*, că un plan de gestionare și o reglementare națională care stabilesc numărul maxim de specimene care pot fi ucise într-un anumit an cinegetic pe teritoriul național pot constitui un factor relevant pentru determinarea respectării cerinței amintite la punctul 54 din prezenta hotărâre, din moment ce sunt susceptibile să garanteze că efectul cumulativ anual al derogărilor individuale nu aduce prejudicii menținerii sau readucerii într-un stadiu de conservare corespunzător a populațiilor din specia vizată.

- 63 În această privință, reiese din cifrele avansate de Tapiola și de Comisia Europeană, a căror exactitate va trebui să fie verificată de instanța de trimitere, că, pe de o parte, 43 sau 44 de lupi au fost uciși în Finlanda în temeiul derogărilor în cadrul vânătorii în scopul gestionării, autorizată în temeiul reglementării naționale, în cursul anului cinegetic 2015-2016, din care jumătate erau specimene reproducătoare, dintr-o populație care numără în total între 275 și 310 specimene la nivel național. Astfel, vânătoarea în scopul gestionării ar fi determinat uciderea a aproape 15 % din populația totală a lupilor din Finlanda, din care numeroase specimene reproducătoare. Pe de altă parte, numărul anual de prelevări ilegale a fost estimat la aproximativ 30 de specimene prin planul de gestionare.
- 64 Prin urmare, această vânătoare în scopul gestionării ar conduce la uciderea a 13 sau 14 specimene suplimentare în raport cu cele care, potrivit estimărilor, ar fi murit din cauza braconajului, antrenând astfel un efect negativ asupra populației menționate.
- 65 Având în vedere cele de mai sus, pot exista îndoieli că planul de gestionare și reglementarea națională care stabilesc numărul maxim de specimene care pot fi ucise într-un an cinegetic, în contextul cărora se înscriu derogările în discuție în litigiul principal, permit respectarea cerinței amintite la punctul 54 din prezenta hotărâre, aspect a cărui verificare intră totuși în sarcina instanței de trimitere.
- 66 Este important în acest context să se sublinieze și că, în conformitate cu principiul precauției consacrat la articolul 191 alineatul (2) TFUE, dacă examinarea celor mai bune date științifice disponibile lasă să subziste o incertitudine referitoare la aspectul dacă o asemenea derogare va dăuna sau nu menținerii sau readucerii într-un stadiu de conservare corespunzător a populațiilor unei specii amenințate cu dispariția, statul membru trebuie să se abțină de la adoptarea sau de la punerea sa în aplicare.
- 67 Astfel, este de competența instanței de trimitere să determine dacă oficiul a dovedit, pe baza datelor științifice, că limitele teritoriale și cantitative care definesc derogările în discuție în litigiul principal erau suficiente pentru a garanta că nu vor dăuna menținerii, într-un stadiu de conservare corespunzător, a populațiilor speciilor vizate în aria lor de extindere naturală.
- 68 *Secundo*, în ceea ce privește impactul stadiului de conservare necorespunzător a unei specii asupra posibilității de autorizare a derogărilor în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate, Curtea a statuat deja că acordarea unor astfel de derogări rămâne posibilă doar cu titlu excepțional, atunci când este temeinic dovedit că nu sunt de natură să agraveze stadiul de conservare necorespunzător a populațiilor amintite sau să împiedice readucerea acestora la un stadiu de conservare corespunzător. Astfel, potrivit Curții, nu este exclus ca sacrificarea unui număr limitat de specimene să nu aibă incidență asupra obiectivului menționat la articolul 16 alineatul (1), care constă în menținerea, într-un stadiu de conservare corespunzător, a populației de lupi în aria sa de extindere naturală. Prin urmare, o astfel de derogare ar fi neutră pentru specia respectivă (Hotărârea din 14 iunie 2007, Comisia/Finlanda, C-342/05, EU:C:2007:341, punctul 29).
- 69 Este necesar să se sublinieze însă că acordarea cu titlu excepțional a unor asemenea derogări trebuie să fie apreciată și în lumina principiului precauției, amintit la punctul 66 din prezenta hotărâre.
- 70 În al patrulea rând, articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate impune respectarea condițiilor referitoare la caracterul limitat și stabilit al numărului de specimene din speciile care pot face obiectul unei prelevări sau al unei dețineri, după criterii selective și la un nivel limitat în care această prelevare sau această deținere poate interveni, precum și la caracterul strict al controlului căruia trebuie să îi fie supusă respectarea acestor condiții.
- 71 În ceea ce privește, mai întâi, condiția privind numărul limitat și stabilit de prelevări sau de dețineri de anumite specimene din speciile vizate, trebuie arătat că acest număr va depinde, în fiecare caz, de nivelul populației speciei, de stadiul său de conservare și de caracteristicile biologice ale acesteia. Astfel, acest număr trebuie să fie determinat pe baza unor informații științifice riguroase de natură geografică, climatică, de mediu și biologică, precum și în raport cu cele care permit să se aprecieze

situația referitoare la reproducerea și la mortalitatea anuală totală din cauze naturale ale speciei în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții, C-60/05, EU:C:2006:378, punctele 25 și 29, și Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, punctul 62).

- 72 Numărul de prelevări autorizate în temeiul derogării prevăzute la articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate trebuie astfel, pentru a putea fi considerat că îndeplinește această condiție, să fie circumscris într-o astfel de măsură încât să nu antreneze riscul unui impact negativ semnificativ asupra structurii populației vizate, chiar dacă nu ar dăuna, în sine, menținerii într-un stadiu de conservare corespunzător a populațiilor în cauză în aria lor de extindere naturală. Acest număr trebuie să fie nu numai strict limitat în raport cu criteriile menționate, ci și clar stabilit în deciziile de derogare.
- 73 În ceea ce privește, în continuare, condițiile de selectivitate și de limitare a prelevării sau de deținere a anumitor specimene ale speciilor, este necesar să se considere că ele impun ca derogarea să privească un număr de specimene determinat în modul cel mai strict, specific și oportun posibil, ținând seama de obiectivul urmărit de derogarea în cauză. Astfel, poate fi necesar, având în vedere nivelul populației speciei în cauză, stadiul său de conservare și caracteristicile sale biologice, ca derogarea să fie limitată nu numai la specia vizată sau la tipurile sau la grupurile de specimene ale acesteia, ci și la specimene identificate individual.
- 74 În sfârșit, condiția referitoare la încadrarea derogărilor întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate prin condiții strict controlate implică, în particular, ca aceste condiții, precum și modul în care este asigurată respectarea lor să garanteze caracterul selectiv și limitat al prelevărilor sau al deținerii de specimene din cadrul speciilor în cauză. Astfel, pentru orice derogare întemeiată pe această dispoziție, autoritatea națională competentă trebuie să se asigure de respectarea condițiilor prevăzute de aceasta înainte de adoptarea sa și să supravegheze impactul său *a posteriori*. Așadar, reglementarea națională trebuie să garanteze că legalitatea deciziilor prin care se acordă derogări în temeiul acestei dispoziții și maniera în care sunt aplicate deciziile menționate, inclusiv în ceea ce privește respectarea condițiilor legate în special de locuri, de date, de cantități și de tipuri de specimene vizate, de care sunt însoțite, sunt controlate în mod efectiv și în timp util (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 iunie 2006, WWF Italia și alții, C-60/05, EU:C:2006:378, punctul 47).
- 75 În speță, reiese din dosarul de care dispune Curtea, în primul rând, că derogările în discuție în litigiul principal priveau uciderea unui număr limitat de lupi, și anume 7 specimene. Or, după cum a arătat Comisia, acest număr trebuie să fie reasezat, pentru a se aprecia respectarea condițiilor prevăzute la articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate, în contextul mai larg al prelevărilor autorizate în cadrul vânătorii în scopul gestionării, care, după cum s-a amintit la punctele 62-64 din prezenta hotărâre, permite să existe îndoieli cu privire la respectarea cerințelor impuse de această dispoziție.
- 76 În al doilea rând, este adevărat că deciziile de derogare în cauză în litigiul principal conțin anumite indicații privind tipurile de specimene vizate, în special speciile tinere sau cele care produc daune.
- 77 Totuși, astfel cum reiese din decizia de trimitere și din precizările făcute în ședință, aceste derogări se limitau să recomande destinatarilor lor țintirea anumitor indivizi și evitarea altora, fără a avea o obligație în acest sens. Astfel, ele nu permiteau să se excludă țintirea, în punerea în aplicare a acestor derogări, a speciilor reproducătoare care au o importanță particulară în raport cu obiectivele Directivei habitate, așa cum au fost amintite la punctul 25 din prezenta hotărâre.

- 78 În al treilea rând, reiese din dosarul prezentat Curții că, în pofida indicării în sens contrar în derogările menționate, 20 de masculi dominanți par să fi fost uciși în cadrul vânătorii în scopul gestionării în cursul anului cinegetic în cauză în litigiul principal, ceea ce permite punerea în discuție a naturii selective a derogărilor acordate, eficacitatea controlului punerii lor în aplicare, precum și caracterul limitat al prelevărilor.
- 79 Astfel, sub rezerva verificărilor a căror efectuare intră în sarcina instanței de trimitere, nu reiese din dosarul de care dispune Curtea că condițiile în care au fost acordate derogările în discuție în litigiul principal și modalitatea în care a fost controlată respectarea lor permiteau garantarea caracterului selectiv și limitat al prelevărilor specimenelor speciilor vizate în sensul articolului 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate.
- 80 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere că articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că se opune adoptării unor decizii care acordă derogări de la interdicția de ucidere deliberată a lupului, prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) coroborat cu anexa IV litera (a) la această directivă, în cadrul vânătorii în scopul gestionării, având ca obiectiv lupta împotriva braconajului, dacă:
- obiectivul urmărit de astfel de derogări nu este susținut în mod clar și precis și dacă, având în vedere date științifice riguroase, autoritatea națională nu reușește să demonstreze că aceste derogări sunt apte să atingă acest obiectiv;
 - nu se dovedește în mod corespunzător că obiectivul pe care acestea îl vizează nu poate fi atins printr-o altă soluție satisfăcătoare, simpla existență a unei activități ilegale sau dificultățile de care se lovește punerea în aplicare a controlului său neputând constitui un element suficient în această privință;
 - nu se garantează că derogările nu vor dăuna menținerii într-un stadiu de conservare corespunzător a populațiilor speciei vizate în aria lor de extindere naturală;
 - derogările nu au făcut obiectul unei evaluări a stadiului de conservare a populațiilor speciei vizate și nici a impactului pe care derogarea avută în vedere o poate avea asupra acestuia, la nivelul teritoriului acestui stat membru sau, dacă este cazul, la nivelul regiunii biogeografice vizate atunci când frontierele acestui stat membru străbat mai multe regiuni biogeografice sau, în plus, dacă aria de extindere naturală a speciei o impune și, în măsura posibilului, pe plan transfrontalier și
 - nu este îndeplinit ansamblul condițiilor referitoare la criteriile selective și la nivelul limitat al prelevărilor, în număr limitat și stabilit, de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV la directiva menționată în condiții de strictă supraveghere, a căror respectare trebuie să fie dovedită având în vedere în special nivelul populației, stadiul său de conservare și caracteristicile sale biologice.

Instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica dacă această situație se regăsește în cauza principală.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 81 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică trebuie interpretat în sensul că se opune adoptării unor decizii care acordă derogări de la interdicția de ucidere deliberată a lupului, prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) coroborat cu anexa IV litera (a) la această directivă, în cadrul vânătorii în scopul gestionării, având ca obiectiv lupta împotriva braconajului, dacă:

- obiectivul urmărit de astfel de derogări nu este susținut în mod clar și precis și dacă, având în vedere date științifice riguroase, autoritatea națională nu reușește să demonstreze că aceste derogări sunt apte să atingă acest obiectiv;
- nu se dovedește în mod corespunzător că obiectivul pe care acestea îl vizează nu poate fi atins printr-o altă soluție satisfăcătoare, simpla existență a unei activități ilegale sau dificultățile de care se lovește punerea în aplicare a controlului său neputând constitui un element suficient în această privință;
- nu se garantează că derogările nu vor dăuna menținerii într-un stadiu de conservare corespunzător a populațiilor speciei vizate în aria lor de extindere naturală;
- derogările nu au făcut obiectul unei evaluări a stadiului de conservare a populațiilor speciei vizate și nici a impactului pe care derogarea avută în vedere o poate avea asupra acestuia, la nivelul teritoriului acestui stat membru, sau, dacă este cazul, la nivelul regiunii biogeografice vizate atunci când frontierele acestui stat membru străbat mai multe regiuni biogeografice sau, în plus, dacă aria de extindere naturală a speciei o impune și, în măsura posibilului, pe plan transfrontalier și
- nu este îndeplinit ansamblul condițiilor referitoare la criteriile selective și la nivelul limitat al prelevărilor, în număr limitat și stabilit, de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV la directiva menționată în condiții de strictă supraveghere, a căror respectare trebuie să fie dovedită având în vedere în special nivelul populației, stadiul său de conservare și caracteristicile sale biologice.

Instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica dacă această situație se regăsește în cauza principală.

Semnături